

Nært

Tips om «nærheter»
sender du til
naert@fvn.no

Lars Hollerud
journalist
908 70 710
lars.hollerud@fvn.no

Helge Corneliusen
journalist
909 90 201
helge.corneliusen@fvn.no

Roar Greipstrand
journalist
908 70 708
roar.greipstrand@fvn.no

Inger Witteveen
personalia
948 67 829
inger.witteveen@fvn.no

Følg oss også på
Facebook - Fvn Nært

EN KNIV: En liten kniv, som her vises fram av museumsbestyrer Anne Sophie Høegh-Omdal, er stort sett det som er igjen etter Ibsens ukjente sønn. Hans Jacob gikk i smedlære hos Hans Sørensen Gauslaa og arbeidet som smed på O. & P. Knudsens verft på Kokkenes. FOTO: JOSTEIN BLOKHUS

Få spor etter Ibsens «uekte» sønn

Hans Jacob Hendrichsen Birkedalen var Henrik Ibsens «uekte» sønn. Han var smed og felemaker. Og hadde alltid dårlig råd.

MUSEALT

LILLESAND

Det er ikke mye igjen etter Hans Jacob, til tross for at han levde alle sine 70 år i Lillesand. Ikke engang et fotografi, etter det vi vet. På by- og sjøfartsmuseet finner vi en liten kniv som skal ha tilhørt ham og som han trolig laget i smia. I tillegg beskrev lokalhistoriker Kjell Rosenberg i 1985 «et lite vidunder av en slipestein på et stativ som Hans Jacob har smidd». Denne hadde veivakslar koplet til pedaler og befant seg på et tidligere snekkerverksted i Lillesand. Fins den i dag?

Slet med betalingen barn

Noe lykkelig liv fikk han ikke. Hans Jacob ble unnfanget da unge Henrik var apotekerlærling i Grimstad. Lærlingen bodde tett på tjenestetjentene, og 17 år gammel fant han senga til den 10 år eldre Else Sophie Jensdatter, som kom fra en husmannsplass i Borkedalen i

DÅRLIG RÅD: Henrik Ibsen hadde dårlig råd de første årene etter at Hans Jacob var født. Da gutten var fem, holdt Ibsen på å havne på tvangsarbeid på Akershus på grunn av manglende betaling til moren, i alt seks spesidaler. Redningen ble en konsert som Ole Bull arrangerte, der Ibsen fikk betaling for en prolog og en sang. Da kunne han betale barnebidrag. FOTO: SCANPIX

Lillesand. «Henrik var ikkje så god å stagge,» som hun seinere sa.

Else Sophie – som for øvrig var barnebarn til bondehøvdingen Kristian Lofthus – dro hjem. Og 10. september 1846 fikk hun en sønn som ble døpt Hans Jacob. Henrik skrev at han ikke bestemt turde fralegge seg «bemeldte paternitet», altså at han – under tvil – var faren. Og han slet med å betale i alt 105

spesidaler over 15 år.

For Else Sophie og sønnen skulle det bli år etter år med pengesorger og liv på fattighuset på Lundemoen. Hans Jacob ble en dyktig smed og felemaker, men mye av det han tjente gikk til drikk. Henrik så de aldri. Han mente han hadde gjort sitt da de 15 årene med betaling var omme. Det gikk en ubekreftet historie om at Hans Jacob tok turen til Kristiania for å oppsøke dikteren, men at han ble bryskt avvist.

Mistet mange barn

Smeden i Lillesand giftet seg tre ganger. De to første konene døde fra ham. De fleste barna døde unge, og en av døtrene omkom 15 år gammel på emigrantskipet «Norge» som gikk på grunn ved Skottland. Bare et «uekte» barn, Alvilde Magdalene, som var født i 1890, skulle bli gammel. Hun døde i New York i 1977. Da hadde faren vært død i over 60 år.

Og Ibsen selv? Jo, han giftet seg med Suzannah Thoresen i 1858. Sigurd ble født etter – og fikk et helt annet livsløp enn halvbroren i Lillesand. Sigurd ble forfatter, jurist og diplomat.

Tekst: **Jostein Blokhuis**
jostein.blokhuis@fvn.no - 90870705

FATTIGHUSET: Både mor og sønn bodde lenge i et bryggerhus på Møglestu. Senere, som gift mann, flyttet Hans Jacob inn i et skrøpelig hus som lå her på Lundemoen. Det var så falleferdig at det ble kalt «fattighuset».

FOTO: JOSTEIN BLOKHUS

HUSMANNSPlassen: Hans Jacob vokste opp på en husmannsplass i Borkedalen. Plassen er forlenget borte, og Borkedalen skole ligger i dag i området. Fattigdom preget hverdagen, og Hans Jacob kalte stedet «Sultefjæld».

FOTO: JOSTEIN BLOKHUS